

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه تهران

دانشکده مدیریت

پایان نامه تحصیلی جهت اخذ درجه

کارشناسی ارشد - حسابداری

«آموزش کاربردی»

موضوع:

ارزیابی کیفی کاربرد سیستم حسابداری در شرکت سهامی شیلات ایران

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمدرضا نیکبخت

استاد مشاور:

011880

جناب آقای دکتر رضا تهرانی

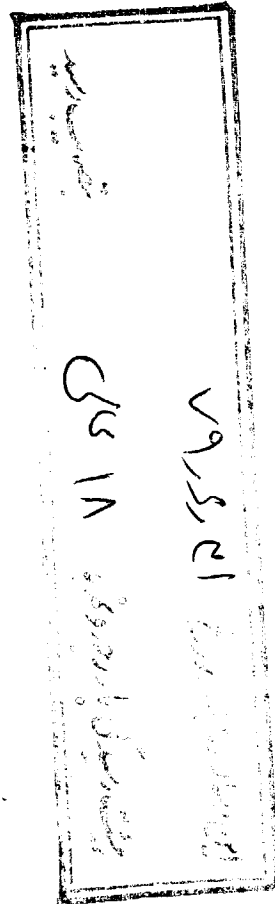
استاد ناظر:

جناب آقای دکتر ایرج نوروش

محقق:

غیاث شیخ حسنی

تأیید ۱۳۷۹

تشکر و تسکیر

برخیزد لایزاله می دانم از رحمت بی دریغ اسناد ارجسته جناب آقای دکتر محمد رضا

بیکجفت که راهمایی این تحقیق را بر عهده داشتند و جناب آقای دکتر رضا بهرانی که

نظرات ارزنده ایشان کمک بسیار موثر در انجام این تحقیق بود همچنین جناب آقای دکتر

محمود فیروزیان که رحمت مشاوره آماری این تحقیق را بر عهده داشته و جناب آقای دکتر

ایرج نوروش که نظارت این تحقیق را بر عهده داشتند، قدر دانی نمایم.

تقدیرم به :

«مادر گرامی»

و همسر مهربانم»

چکیده:

کیفیت کاربرد سیستم حسابداری به میزان دانش، تجربه و انگیزه حسابداران به عنوان مهمترین جزء سیستم حسابداری و علاقه و امکان مدیران در بهره‌برداری مناسب از اطلاعات تهیه شده توسط سیستم حسابداری بستگی دارد. عدم وجود یا نقصان در هر یک از عوامل ذکر شده می‌تواند سبب کاهش کیفیت یا کاهش اثربخشی اطلاعات تهیه شده توسط سیستم حسابداری گردد.

تحقیق حاضر علاوه بر بررسی برخی مطالعات گذشته که پیرامون جایگاه حسابداران و سیستم اطلاعاتی حسابداری در تصمیم‌گیریهای مدیریت انجام گردیده، به بررسی عوامل موثر در کیفیت اطلاعات حسابداری پرداخته است.

این عوامل شامل تخصص، مهارت، علاقه مندی و انتظارات مدیران از سیستم حسابداری و تجربه، مهارت، دانش، تخصص و انگیزه حسابداران در پردازش اطلاعات حسابداری و نحوه ارائه آن به مدیریت و سایر عوامل و شرایط محیطی و سازمانی می‌باشد.

در این بررسی به منظور تعیین کیفیت کاربرد سیستم حسابداری و اطلاعات تهیه شده توسط سیستم مذکور، آثار عوامل یادشده از دیدگاه حسابداران و مدیران مالی (حسابداران) و مدیران عالی و میانی (مدیران) با استفاده از دو نوع پرسشنامه مورد ارزیابی قرار گرفت و با استفاده از مقیاس لیکرت میانگین اثرگذاری هر یک از عوامل مورد ارزیابی قرار گرفت.

نتایج بدست آمده از تحقیق بیانگر این است که حسابداران شرکت از دانش و تجربه لازم و کافی جهت پردازش اطلاعات حسابداری برخوردار بوده ولی انگیزه کافی جهت این امر در آنها وجود ندارد. همچنین مدیران شرکت نیز از امکان و علاقه کافی جهت استفاده از اطلاعات حسابداری برخوردار می‌باشند.

« فهرست مطالب »

=====

صفحه

عنوان

فصل اول - کلیات تحقیق

۲	مقدمه
۳	طرح مساله (بیان موضوع)
۴	اهداف تحقیق
۵	ضرورت انجام تحقیق
۶	سابقه تحقیقات انجام گرفته
۷	فرضیات تحقیق
۷	قلمرو تحقیق
۸	جامعه آماری
۸	روش تحقیق و گردآوری اطلاعات
۸	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات

=====

فصل دوم - ادبیات تحقیق

بخش اول - تعاریف

۱۱	مقدمه
۱۳	تعریف حسابداری
۱۴	مفاهیم سیستم
۱۱۶	پردازش اطلاعات
۱۷	دانش و سیستم حسابداری
۱۸	انواع سیستمهای حسابداری
۲۰	اجزای سیستم حسابداری
۲۲	قلمرو حسابداری

بخش دوم - خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری

۲۵	خصوصیات کیفی
۲۵	مربوط بودن
۲۷	قابل اتکا بودن
۳۰	قابل مقایسه بودن
۳۲	قابل فهم بودن
۳۲	محدودیتهای حاکم بر خصوصیات کیفی اطلاعات منعی

۳۲	موازنه بین خصوصیات کیفی
۳۳	به موقع بودن
۳۴	منفعت و هزینه
۳۴	تصویر مطلوب
۳۴	کیفیت

بخش سوم - سیستم‌های اطلاعاتی

۳۵	سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت
۳۸	تعریف سیستم اطلاعاتی مدیریت
۴۰	ویژگیهای سیستم اطلاعاتی مدیریت
۴۲	کارکردهای مدیریت سیستم اطلاعاتی حسابداری
۴۳	اطلاعات و سازمان
۴۴	جایگاه و نقش سیستم اطلاعاتی حسابداری
۴۵	حسابداری بعنوان سیستم اطلاعاتی
۴۶	ماهیت و دامنه عمل سیستم اطلاعاتی حسابداری
۴۸	تأثیرات اطلاعات حسابداری در پیشبرد اهداف سازمان

بخش چهارم - تاریخچه سیستم حسابداری

۵۳	مروزی بر سیر تحول تاریخی حسابداری

۵۴	دوران باستان
۵۵	سرمایه‌داری تجاری و رنسانس
۵۷	انقلاب صنعتی
۵۸	بازارهای سرمایه و شرکت‌های سهامی
۵۹	حسابداری حرفه‌ای و حسابرسی
۶۰	دولت و حسابداری

بخش پنجم - تاریخچه شرکت سهامی شیلات ایران

۶۴	مقدمه
۶۵	تعریف شیلات
۶۵	شیلات جنوب
۶۶	شیلات شمال
۷۰	تاریخچه تشکیلات شیلات شمال پس از پیروزی انقلاب اسلامی

=====

فصل سوم - روش انجام تحقیق

۷۳	مقدمه
۷۳	روش تحقیق

۷۴	جامعه آماری
۷۵	ناحیه جغرافیایی
۷۵	تعیین حجم نمونه
۷۷	روش نمونه گیری
۷۸	فردنمونه
۷۹	متغیرها
۸۰	روشهای جمع آوری اطلاعات
۸۳	امتحان قبلی پرسشنامه ها
۸۳	فرضیه پژوهشی و فرضیه آماری
۸۵	فنون آماری مورد استفاده
۸۶	آزمون فرض آماری میانگین یک جامعه
۸۶	مراحل انجام آزمون فرضیات

=====

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل داده‌ها

۹۰	یافته‌های تحقیق
۹۰	آزمون α یا اعتبار پرسشنامه
۹۱	آزمون فرضیه اول

۹۳		آزمون فرضیه دوم
۹۴		آزمون فرضیه سوم
۹۶		آزمون فرضیه چهارم
۹۸		آزمون فرضیه پنجم
۱۰۰		آزمون فرضیه ششم

=====

فصل پنجم - نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۰۳		بحث و نتیجه گیری
۱۰۵		تحلیل نتایج آزمون فرضیات
۱۰۸		پیشنهادات
۱۰۹		محدودیت‌های تحقیق
۱۱۱		منبع
۱۱۴		پیوستها

فصل اول
کلیات تحقیق

مقدمه:

آگاهی از رویدادهای هر مؤسسه‌ای حق قانونی سهامداران آن است و بدین جهت که مدیران مؤسسه که منتخب سهامداران بوده باید در مجامع عمومی جوابگوی عملکرد خود باشند.

بنابراین پاسخگویی مستلزم وجود اطلاعات معتبر و قابل اتکاء است، از سوی دیگر اتخاذ تصمیمات اقتصادی و تخصیص بهینه منابع بدون وجود اطلاعات معتبر و قابل اتکاء ممکن پذیر نیست. سرمایه‌ها زمانی به سوی فعالیتهای اقتصادی برتر گرایش پیدا می‌کند که تصمیمات صاحبان سرمایه در زمینه سرمایه‌گذاری متکی به اطلاعات به موقع، مربوط و قابل اتکاء باشد.^(۱) سیستم حسابداری هر مؤسسه مهمترین سیستم اطلاعاتی آن مؤسسه محسوب شده و نحوه ارائه خدمات و اطلاعات تولید شده همواره نقش تعیین کننده‌ای در موفقیت یا شکست مؤسسه دارد. ارائه خدمات و بویژه اطلاعات مالی که مهمترین محصول این سیستم است، بستگی به کارایی اجزای سیستم حسابداری دارد. سیستم حسابداری نیز همانند تمام سیستمها از اجزای مختلف تشکیل گردیده و دارای یک سری ورودی و خروجی و عملیاتی است که در درون این سیستم انجام می‌گیرد.

نیروی انسانی بکار گرفته شده مهمترین قسمت سیستم بوده و نقش تعیین کننده در کیفیت اطلاعات مالی ارائه شده، به عنوان محصول سیستم دارد. کیفیت محصول تولیدی اطلاعات مالی بستگی به دانش و مهارت و انگیزه موجود در نیروهای مالی و همچنین علاقه متقابل مدیریت به کسب اطلاعات دارد. شناخت نقاط قوت و ضعف مهمترین جزء سیستم مالی

۱- نیکخواه آزاد، علی. بیانیه مفاهیم بنیادی حسابداری، کمیته تدوین رهنمودهای حسابداری، سازمان حسابداری، چاپ اول - تهران - ۱۳۵۵ - فصل الف.

(حسابداران) می‌تواند زمینه بهبود و ارتقاء کیفیت اطلاعات مالی را فراهم نماید.

در این تحقیق، پژوهشگر سعی نموده است تا ضمن ارزیابی و سنجش توانایی‌ها و استعدادهای بالقوه موجود در سیستم حسابداری شرکت سهامی شیلات ایران، آگاهی و تمایل مدیریت نسبت به این توانمندیها و امکانات و یا احیاناً شناخت نارسایی‌ها را مورد ارزیابی قرار دهد.

طرح مسأله (بیان موضوع):

یکی از مهمترین استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری، مدیریت واحد تجاری است که برای تصمیم‌گیریها و برنامه‌ریزیهای خود و همچنین هدایت و کنترل واحد تجاری تحت مدیریت خود، اغلب از اطلاعاتی که توسط سیستم حسابداری تهیه گردیده است استفاده می‌کند. علاوه بر این پاسخگویی مدیریت در مقابل اشخاص ثالث از جمله سهامداران و سرمایه‌گذاران بالقوه، دولت و جامعه، مؤسسات اعتباری و... نیز تا حدود زیادی مبتنی بر اطلاعات تهیه شده توسط سیستم حسابداری واحد تجاری است.

اطلاع‌رسانی به عنوان مهمترین عملکرد هر سیستم حسابداری محسوب می‌شود. سیستم حسابداری علاوه بر وظیفه اطلاع‌رسانی، وظائف عمده دیگری از جمله وظائف کنترلی و خدماتی را نیز بر عهده دارد. مدیریت واحد تجاری می‌تواند بر اساس اطلاعات صحیح و به موقعی که سیستم حسابداری در اختیار او قرار می‌دهد، اقدام به اخذ تصمیمات مناسب نماید. تصمیم‌گیری در شرایط نامعلوم و بدون داشتن اطلاعات مناسب و یا بر اساس اطلاعات غلط، می‌تواند زیانهای جبران‌ناپذیری برای واحد تجاری و حتی برای جامعه در پی داشته باشد. ارزیابی نحوه استفاده از عوامل بکارگرفته شده در سیستم حسابداری شرکت سهامی شیلات ایران و کیفیت اطلاعات و خدماتی که این سیستم قادر به تولید و ارائه آن بوده و یا عملاً

تهیه می‌کند، می‌تواند شناخت مدیریت شرکت را نسبت به نقاط قوت و ضعف آن افزایش داده و جایگاه سیستم حسابداری و محصول اصلی آن که همان صورتهای مالی می‌باشد را در فرایند تصمیم‌گیری و پاسخگویی مدیریت مستحکم‌تر نماید. سیستمی که از سال ۱۳۷۰ با پذیرش‌گیری گسترده امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری رایانه‌ای و نیروهای کارشناس مالی، بالطبع قادر به تهیه انواع و اقسام گزارشات مالی و اطلاعات مورد نیاز مدیریت در کوتاهترین زمان ممکن و با بهترین کیفیت بوده و در دسترس قرار دهد.

در این تحقیق سعی گردیده تا تواناییهای بالقوه و بالفعل سیستم حسابداری موجود در شرکت سهامی شیلات ایران و همچنین کاستیها و نقاط ضعف و انتظارات مدیریت از سیستم حسابداری شرکت مورد ارزیابی قرار گیرد.

اهداف تحقیق:

مهمترین اهدافی که در این تحقیق مدنظر بوده به شرح ذیل می‌باشد:

- ۱- تعیین سطح کیفی اطلاعات و گزارشات تهیه شده توسط سیستم حسابداری مستقر در شرکت سهامی شیلات ایران.
- ۲- شناخت نقاط قوت و ضعف سیستم حسابداری مستقر در شرکت.
- ۳- شناخت مسائل و مشکلات موجود در جهت افزایش کارایی و کیفیت اطلاعات ارائه شده توسط سیستم حسابداری موجود.
- ۴- تعیین آموزشهای مورد نیاز جهت افزایش مهارت و کارایی پرسنل و نیکی به نرم‌افزاری و سخت‌افزاری سیستم.
- ۵- تعیین میزان آگاهی مدیران از تواناییهای سیستم حسابداری مستقر در شرکت.
- ۶- تعیین میزان انتظارات مدیریت از سیستم حسابداری مستقر در شرکت.